

Metodické poznámky ku kariérovej a psychosociálnej podpore sú kú kartám **kariéra – zručnosti – karty zručností** (v prílohe) a pracovnému listu **kariéra – zručnosti** (ponúkame dve verzie pracovného listu, pričom druhá verzia (s. 3 a 4) je pre žiactvo, ktoré potrebuje pomoc s písaním).

Pracovný list odporúčame **vytlačiť obojstranne** pre každú žiačku a žiaka a **karty** odporúčame **vytlačiť jednostranne na tvrdší papier** a nastrihať. Pracovný list je **súčasťou portfólia**.

Aktivity možno robiť napríklad **po projekte plánovania oslavy** (zadanie je z materiálu **jedlo – čítanie a počúvanie s porozumením – pre učiteľstvo** (s. 8))

Projekt: Žiactvo spolu s učiteľkou/učiteľom pripraví malú oslavu pre svoju triedu, druhú skupinu, ak je iba jedna skupina, môžu sa buď rozdeliť na dve časti a každá časť pripraví oslavu pre inú skupinu, pre učiteľky/učiteľov, kt. ich učia, pre rodičov a pod.

Učiteľka/učiteľ do prípravy zasahuje iba jazykovo. Dohliada na to, aby žiačky a žiaci komunikovali po slovensky a ak treba, opraví ich. Ide s nimi do obchodu.

Žiactvo dostane rozpočet z triedneho fondu (podľa možností, ale mal by byť taký, aby mohli z rozpočtu kúpiť nejaké jedlo a pitie).

Úlohy pre žiakov a žiačky:

Dohodnúť sa na téme, čase a mieste oslavy a pre koho oslava bude.

Dohodnúť sa, ako využijú rozpočet (prieskum tovaru a cien v letáku/obchode)

Rozdeliť si úlohy – kto bude čo robiť pred oslavou (výzdoba, pozvánky, nákup, výber hudby...) a počas oslavy (vítať hostí a hostky, dopĺňať pitie, variť vodu na čaj, dopĺňať jedlo)

Zrealizovať oslavu.

Prečo táto téma?

Zručnosti sú naučené schopnosti vykonávať určitú činnosť efektívne a správne. Vznikajú tréningom, skúsenosťou a učením. Zručnosti sú prepojené s témou silných stránok – mnohé zručnosti rozvíjame práve v súvislosti so silnými stránkami, môžu na seba nadväzovať a dopĺňať sa. Sú súčasťou ako kariérovej, tak psychosociálnej podpory.

V kariérovej podpore je poznanie a rozvíjanie zručností súčasťou procesu sebapoznania, ale aj rozhodovania a plánovania kariéry. V psychosociálnej podpore je zameranie sa na zručnosti spôsobom, ako podporiť duševnú pohodu prostredníctvom zvýšenia sebadôvery a sebaúčinnosti. Pomenovanie konkrétnych zručností, ktoré má človek k dispozícii a vie ich používať, vedie k posilneniu pocitu kompetencie a schopnosti ovplyvňovať svoj život.

Zručnosti zároveň predstavujú most medzi tým, čo žiak robí v každodennom živote, a tým, čo môže robiť v budúcnosti.

V čom sú špecifická v súvislosti so žiactvom s OMJ?

Situácia migrácie a komunikácie v cudzom jazyku môžu posilňovať skúsenosť nedostatočnej kompetentnosti. Dlhodobý stres spojený s adaptáciou môže ovplyvňovať sebaobraz a viesť k pochybnostiam o vlastných schopnostiach.

Pri práci so zručnosťami je preto dôležité:

- prepájať zručnosti s konkrétnou skúsenosťou (nie iba abstraktné pomenovanie)
- reflektovať zručnosti získané mimo školy (rodina, voľný čas, migrácia)
- pomenovať a oceňovať prenositeľné zručnosti (napr. flexibilita, riešenie problémov, vytrvalosť)
- využívať vizuálnu podporu (napríklad karty) a príklady konkrétnych situácií
- umožniť využívanie materinského jazyka pri premýšľaní

Zručnosti môžu byť pre žiactvo s OMJ prístupnejšou témou než silné stránky, pretože sú viac ukotvené v konkrétnych činnostiach.

Kedy?

Téma zručností prirodzene nadväzuje na tému silných stránok. Môžeme ju zaradiť po úvodnom budovaní bezpečia a slovníka.

Je vhodná pre všetky vekové skupiny, pričom:

- u mladších žiakov pracujeme s konkrétnymi situáciami
- u starších postupne prechádzame k prenositeľným zručnostiam a kariérovému uvažovaniu.

Ako?

Pri práci so zručnosťami vychádzame z konkrétnych skúseností žiakov a žiačok. Postupujeme od činnosti („čo robím“) k pomenovaniu zručnosti („vďaka ktorým čiastkovým schopnostiam to dokážem“).

Na podporu práce využívame napríklad:

- pracovné listy so situáciami (napr. vianočný večierok)
- prepojenie voľnočasových aktivít so zručnosťami
- karty zručností (inšpirované oblasťami RIASEC)
- triedenie zručností podľa záujmu a skúsenosti

Model RIASEC využívame ako orientačný rámec, ktorý pomáha pomenovať rôzne typy činností a pracovných prostredí. Neslúži na diagnostiku, ale ako pomôcka na rozširovanie obzorov a slovnej zásoby.

RIASEC – orientačný rámec pre skúmanie zručností a pracovných oblastí

Model RIASEC rozdeľuje činnosti a pracovné prostredia do šiestich oblastí. V tejto metodike ho nepoužívame ako test, ani na „zaradenie“ žiaka/žiačky, ale ako pomôcku na skúmanie toho, čo robí, čo ho/ju baví a aké zručnosti pri tom využíva.

Pomáha odpovedať na otázky:

- Aké typy činností existujú?
- Čo pri nich ľudia robia?

- Aké zručnosti sa pri nich používajú?

R – realistické (praktické, manuálne)

Zamerané na prácu s nástrojmi, materiálmi, technikou alebo prírodou.

Typické zručnosti: manuálna zručnosť, technické myslenie, vytrvalosť, práca s nástrojmi.

I – investigatívne (výskumné, poznávacie)

Zamerané na skúmanie, premýšľanie, hľadanie riešení a porozumenie.

Typické zručnosti: analýza, logické myslenie, práca s informáciami, riešenie problémov.

A – umelecké (tvorivé)

Zamerané na tvorbu, vyjadrovanie a prácu s nápadmi.

Typické zručnosti: kreativita, predstavivosť, tvorba, vyjadrovanie (slovné, vizuálne, hudobné).

S – sociálne (práca s ľuďmi)

Zamerané na pomoc, spoluprácu a komunikáciu s inými.

Typické zručnosti: komunikácia, empatia, spolupráca, podpora druhých.

E – podnikateľské (iniciatívne)

Zamerané na ovplyvňovanie, organizovanie a vedenie.

Typické zručnosti: iniciatíva, presvedčanie, vedenie, rozhodovanie.

C – konvenčné (pre poriadok a organizáciu)

Zamerané na poriadok, štruktúru a prácu s informáciami alebo dátami.

Typické zručnosti: organizovanie, presnosť, plánovanie, práca s pravidlami.

Poznámka pre prácu so žiactvom:

Každý človek má kombináciu viacerých oblastí. Cieľom nie je nájsť „jednu správnu“, ale skúmať rôzne možnosti a pomenovať zručnosti, ktoré sa v nich využívajú.

Cieľom nie je presné zaradenie žiaka, ale rozšírenie perspektívy, pomenovanie rôznych typov zručností, ich prepojenie na rôzne kariérové cesty a podpora kariérovej explorácie. Do portfólia si Ž môže zaznamenávať svoje zručnosti, príklady ich využitia, zručnosti, ktoré chce rozvíjať.

Zručnosti – aktivity

Pracovný list **kariéra – zručnosti**, časť **zručnosti – čo dokážem / viem** (strana 1 alebo 3)

Ž si prostredníctvom konkrétnych činností (napr. pečenie, šport, hry, čas s kamarátmi) uvedomujú, aké zručnosti pri nich využívajú. Cieľom je ukázať, že zručnosti sú prítomné v bežnom živote, nielen v škole alebo práci. Môžeme sa Ž pýtať na voľnočasové aktivity, čo robia a dokážu. Pri odpovediach je potrebná pomoc pri identifikovaní zručností potrebných pri jednotlivých činnostiach v závislosti od veku a jazykových schopností Ž (napr. „hrám futbal“ → spolupráca, stratégia). Pracuje sa čo najviac konkrétne.

Pracovný list kariéra – zručnosti, časť oslava – zručnosti (strana 2 alebo 4)

Pracovný list vedie žiakov k identifikácii zručností v konkrétnej spoločnej skúsenosti (organizácia alebo účasť na podujatí). Ž pomenúva svoje zručnosti, zručnosti spolužiakov a zručnosti, ktoré chce rozvíjať.

Aktivita – Triedenie zručností (karty zručností)

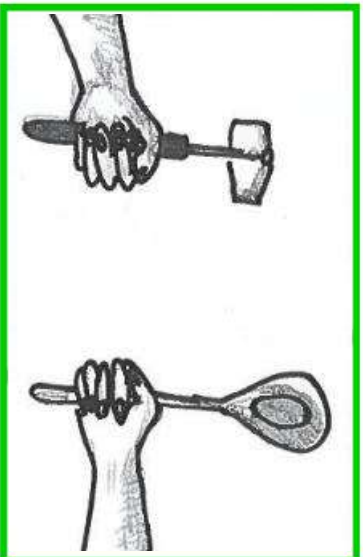
Ž pracuje s kartami zručností (inšpirovanými oblasťami RIASEC) a triedia ich do troch kategórií:

- toto viem,
- chcem rozvíjať
- nezaujíma ma.

Je dôležité uistiť Ž, že neexistujú správne odpovede. Pri kategórii „nezaujíma ma“, je potrebné ubezpečenie, že je v poriadku, ak nás niečo nezaujíma, ani na tom nechceme pracovať. Môžeme si všímať, ktorá kategória zručností prevažuje, ako rýchlo, spontánne, váhavo, atď. Ž s kartami pracuje. Zručnosti, ktoré si Ž bez váhania prisvojí, bývajú často spojené aj so Ž sebaobrazom, spolieha sa na ne a má s nimi spojené i silné stránky. Tiež je však dôležité vedieť, že nie všetky zručnosti, ktoré Ž má, aj chce naďalej využívať, alebo činnosti s nimi spojené ho aj bavia a naplňujú.

Aktivita – Zručnosti a budúcnosť (voliteľné)

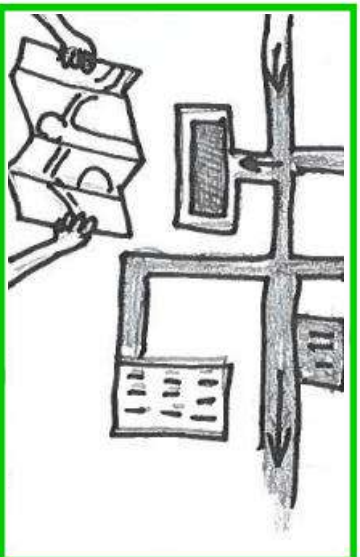
Ž prepája zručnosti s možnými povolaniami. Môže si napríklad vybrať povolanie/vzdelávací odbor, ktorý ho zaujíma, a priradovať k nemu zručnosti, ktoré k nemu patria. Môže vysvetliť, ako ich využíva daný odbor a či, ako a kde ich využíva Ž. Nie je cieľom uzatvoriť niektoré možnosti pre Ž (napr. „toto sa hodí len na...“), ale poukázať aj na netradičné spojenia (dôležitosť sociálnych zručností aj v službách a praktických povolaniach a pod.).

zručnosť
manuálna zručnosť

Viem pracovať rukami.

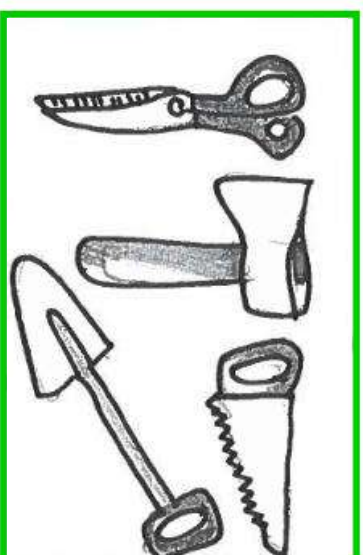
P raktická zručnosť

zručnosť
orientácia v priestore

Dobre sa orientujem v priestore.

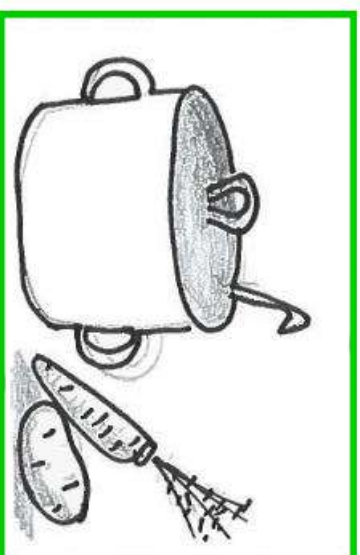
P raktická zručnosť

zručnosť
používanie nástrojov

Viem používať jednoduché nástroje.

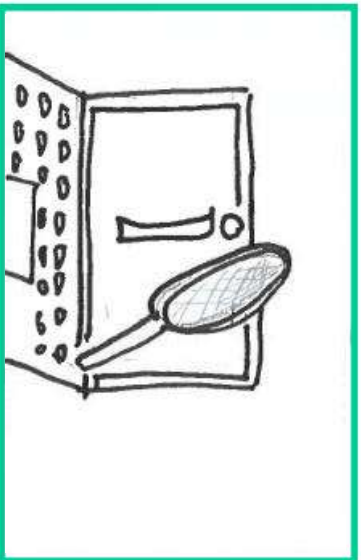
P raktická zručnosť

zručnosť
príprava jedla

Viem pripraviť jedlo.

P raktická zručnosť

zručnosť

hľadanie informácií

Viem nájsť informácie, ktoré potrebujem.

V ýskumná zručnosť

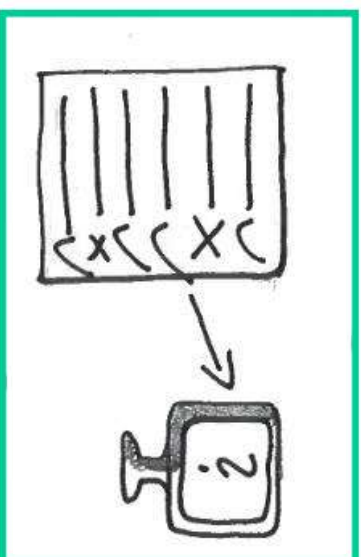

zručnosť

pozorovanie

Viem si všimnúť dôležité detaily.

V ýskumná zručnosť

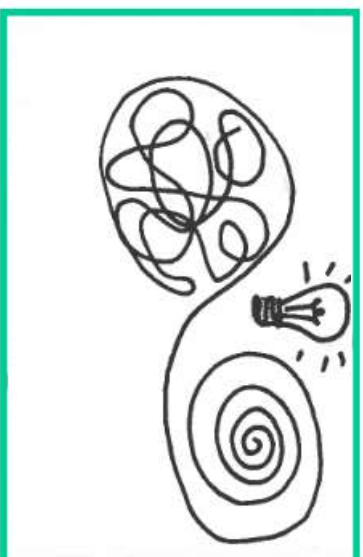

zručnosť

overovanie
informácií

Viem skontrolovať, či je informácia správna.

V ýskumná zručnosť

zručnosť

riešenie problémov

Viem hľadať riešenia pri úlohách.

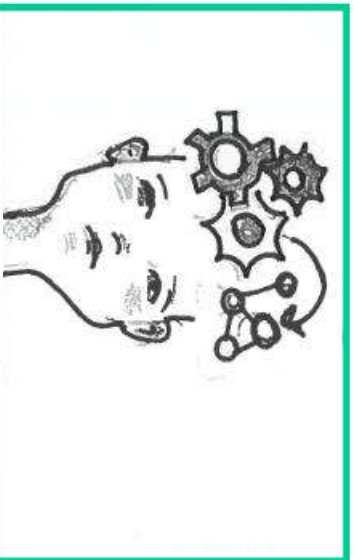
V ýskumná zručnosť

1.	2.	3.	4.
		x	
x			x

zručnosť
práca
s jednoduchými
údajmi

Viem pochopiť základné údaje (čísla, tabuľky, krátke texty).

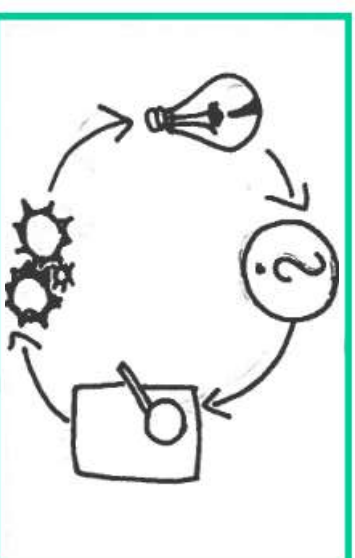
V ýskumná zručnosť

zručnosť
zvedavosť

Zaujíma ma, ako veci fungujú.

V ýskumná zručnosť

zručnosť
logické myslenie

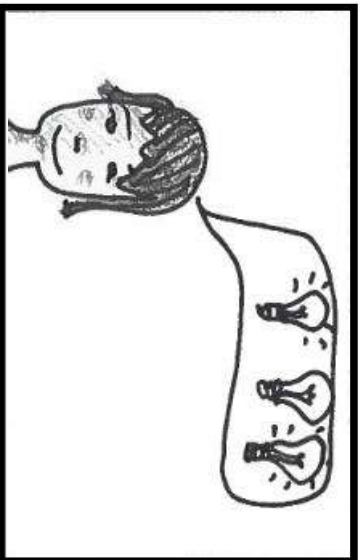
Viem rozmyšľať krok za krokom.

V ýskumná zručnosť

zručnosť

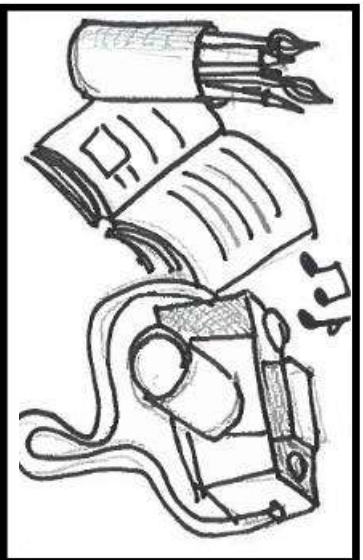
V ýskumná zručnosť

zručnosť
nové nápady

Viem vymyslieť niečo nové.

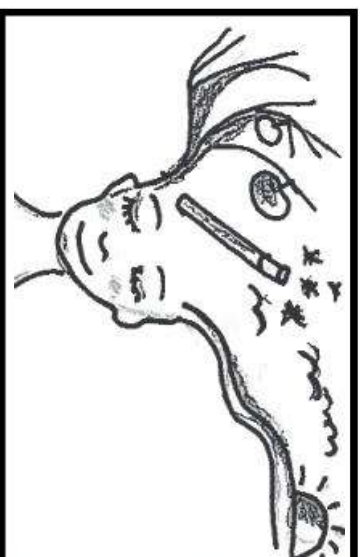
T vorivá zručnosť

zručnosť
umenie a tvorba

Viem tvoriť (kresliť, tvoriť z hliny, fotiť, tvoriť hudbu, natáčať videá...).

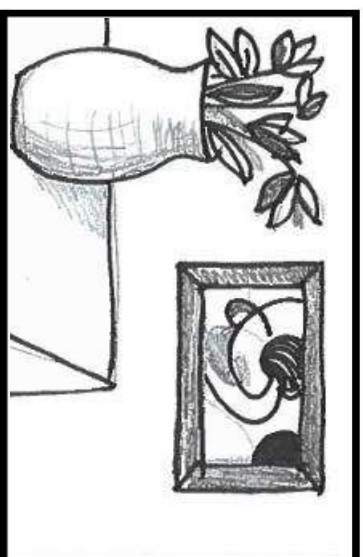
T vorivá zručnosť

zručnosť
fantázia

Viem použiť fantáziu pri tvorbe projektu.

T vorivá zručnosť

zručnosť
estetické čítanie

Viem vytvoriť niečo pekné.

T vorivá zručnosť

zručnosť

empatia

Som empatická. Som empatický.

Viem pochopiť, ako sa cíti iný človek.

S sociálna zručnosť

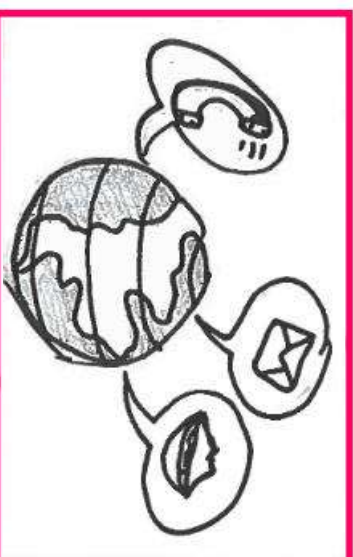

zručnosť

starostlivosť
o druhých

Viem sa postarať o druhých.

S sociálna zručnosť

zručnosť

komunikácia
s ľuďmi z rôznych
krajín

Viem komunikovať s ľuďmi z rôznych krajín.

S sociálna zručnosť

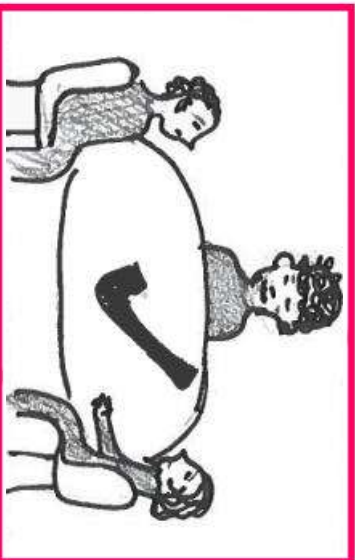

zručnosť

aktívne počúvanie

Viem dobre počúvať druhých.

S sociálna zručnosť

zručnosť
schopnosť dohodnúť
sa

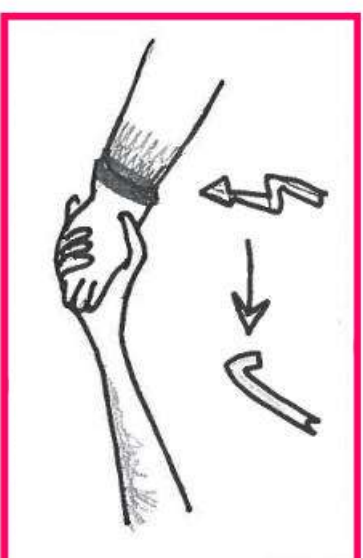
Viem pomôcť skupine nájsť spoločnú
dohodu.

S ociálna zručnosť

zručnosť

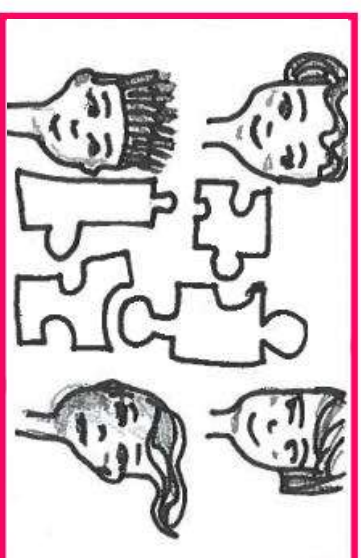
S ociálna zručnosť

zručnosť
riešenie konfliktov

Viem riešiť konflikty.

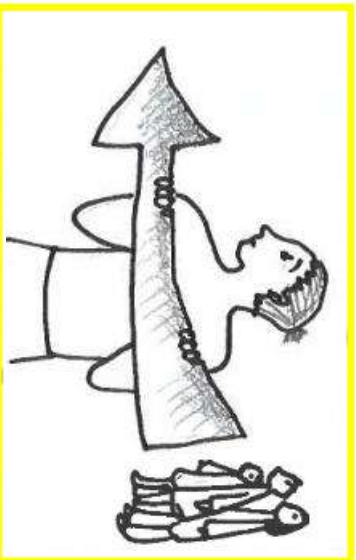
S ociálna zručnosť

zručnosť
tímová spolupráca

Viem dobre spolupracovať v tíme.

S ociálna zručnosť

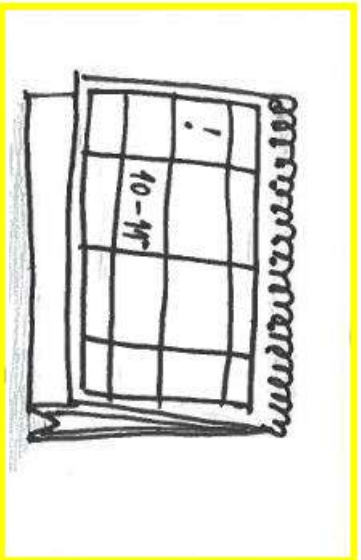

zručnosť

líderstvo

Viem viesť ľudí a pomôcť skupine pracovať spolu.

P podnikateľská zručnosť

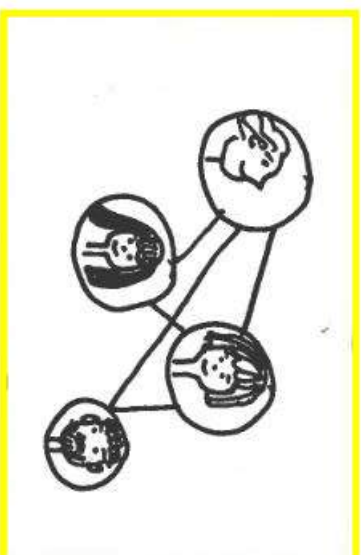
zručnosť

plánovanie práce,
manažment

Viem si napláňovať prácu.

Viem si napláňovať, čo budem robiť.

P podnikateľská zručnosť

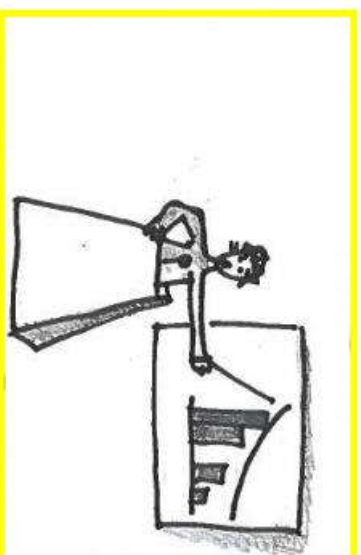

zručnosť

prepájanie sa
s ľuďmi

Viem sa prepájať s ľuďmi.

P podnikateľská zručnosť

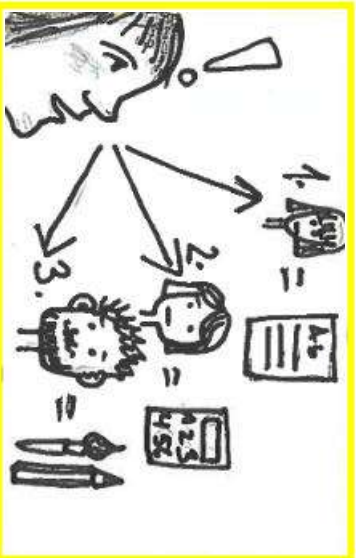

zručnosť

verejná prezentácia

Viem prezentovať a hovoriť na verejnosti.

P podnikateľská zručnosť

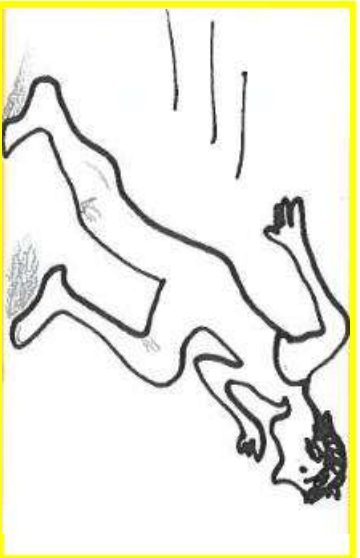

zručnosť

vedenie skupiny

Viem rozdeliť úlohy druhým a plánovať ich prácu.

P podnikateľská zručnosť

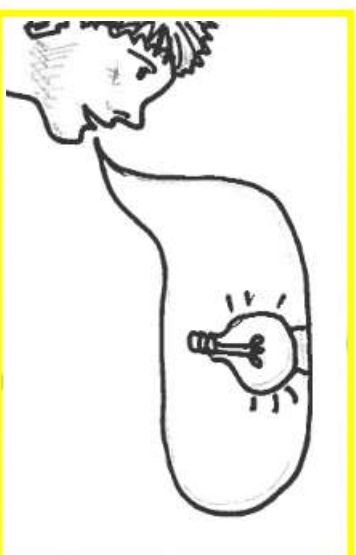

zručnosť

iniciatíva

Sám/sama začínam nové úlohy a projekty.

P podnikateľská zručnosť

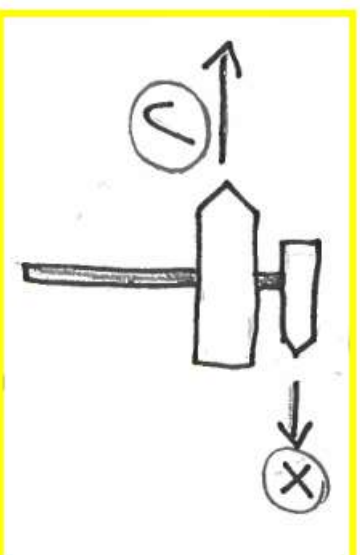

zručnosť

prezentovanie
nápadov

Viem povedať a vysvetliť svoj nápad ostatným.

P podnikateľská zručnosť

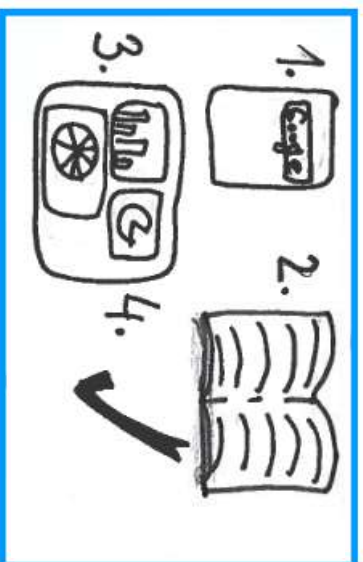

zručnosť

rozhodovanie

Viem sa rozhodnúť v jednoduchnej situácii.

P podnikateľská zručnosť

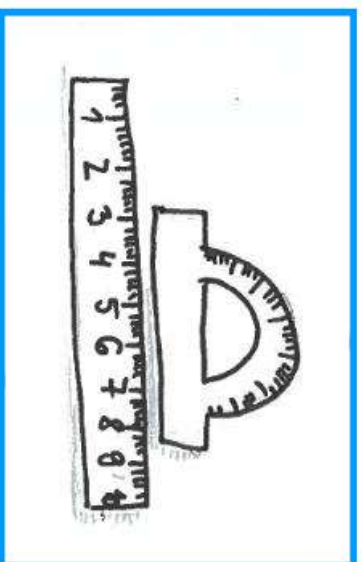
zručnosť

zorganizovanosť

Viem si organizovať prácu.

Som zorganizovaná. Som zorganizovaný.

Zručnosť pre poriadok a organizáciu

zručnosť

presná práca

Viem pracovať presne a pozorne.

Zručnosť pre poriadok a organizáciu

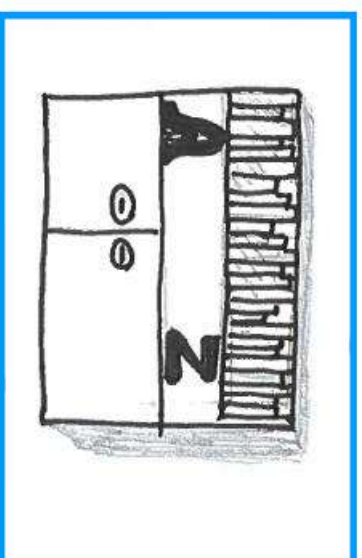

zručnosť

dodržiavanie
pravidiel

Viem dodržiavať pravidlá v skupine aj pri úlohe.

Zručnosť pre poriadok a organizáciu

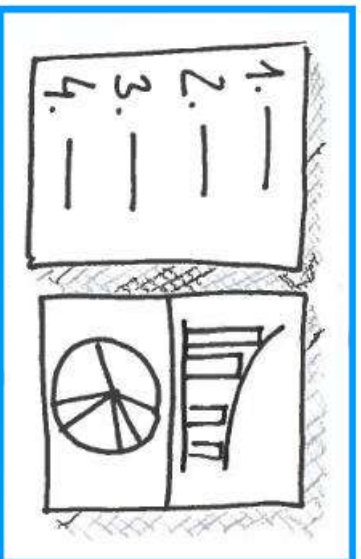

zručnosť

poriadok

Viem urobiť poriadok vo veciach alebo materiáloch.

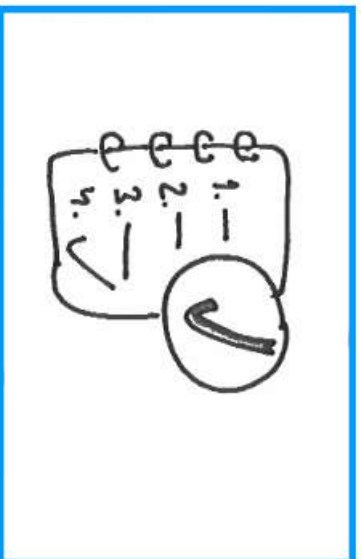
Zručnosť pre poriadok a organizáciu

zručnosť
Údaje alebo
zoznamy

Viem pracovať so zoznamami alebo jednoduchými údajmi.

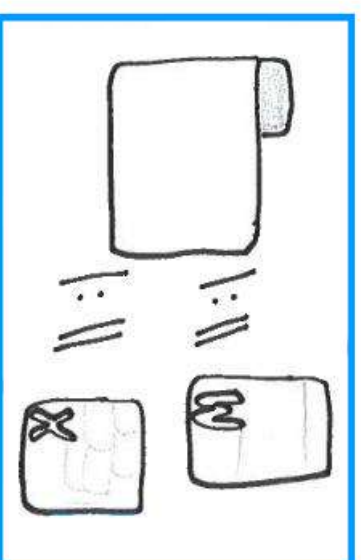
Zručnosť pre poriadok a organizáciu

zručnosť
dokončovanie úloh

Viem dokončiť úlohu, ktorú som začal/a.

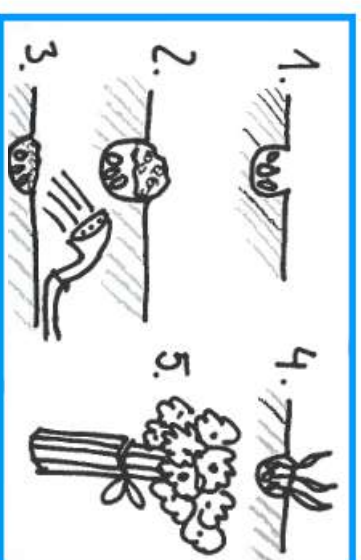
Zručnosť pre poriadok a organizáciu

zručnosť
ukladanie informácií

Viem uložiť informácie tak, aby sa dali nájsť.

Zručnosť pre poriadok a organizáciu

zručnosť
práca podľa postupu

Viem robiť úlohy v správnom poradí.

Zručnosť pre poriadok a organizáciu